

Nordland fylkeskommune
Fylkesrådet

Det kongelige kunnskapsdepartement
postmottak@kd.dep.no

Vår dato:
17.01.2007

Vår referanse:
200500421-41

Deres dato:

Deres referanse:
200607592

Arkivnr.:
500

Org. nr.:
964 982 953

Høringsuttalelse - Forslag til endring i opplæringsloven og friskoleloven

Vi viser til brev av 17.11.2006 og oversender med dette høringsuttalelsen fra fylkesråden i Nordland.

Høringer behandles normalt av fylkestinget. På grunn at høringsfristen er satt til 17. januar, behandler fylkesrådet saken etter kommunelovens § 13. Fylkesrådet avholder sitt første møte i år 23. januar. Fylkesrådets innstilling i saken sendes derfor departementet innen fristen med opplysning om at fylkesrådets vedtak ettersendes.

Med hilsen

Rolf Knoph
fylkesråd for utdanning

Gjenpart: Videregående skoler, organisasjonene

FYLKESRÅDSSAK

Møtedato: 23.01.2007

Høringsuttalelse - Forslag til endring i opplæringsloven og friskoleloven

Kort sammendrag

Fylkesrådet i Nordland er glad for at det nå innføres ordninger med gratis læremidler til elever i videregående opplæring.

Fylkesrådet konstaterer imidlertid at mange fylkeskommuner og Kunnskapsdepartementet har ulikt syn i når det gjelder bruk av bærbar datamaskin. Problemet synes å ha oppstått som en følge av at de ambisiøse målene i Kunnskapsløftet ikke harmonerer med de formuleringene Kunnskapsdepartementet foreslår i ny opplæringslov, at de økonomiske vurderingene i liten grad samsvarer med realitetene for fylkeskommunene og at det er ulik forståelse mellom Kunnskapsdepartementet og Nordland fylkeskommune om hvilken betydning eierskap av bærbar datamaskin har for sosial utjamning og livslang læring.

Utfyllende sammendrag

Gjennom statsbudsjettet for 2007 og foreslåtte endringer i opplæringsloven legges det til rette for gratis læremidler for elever i videregående opplæring.

I høringsnotatet av 17.11.06 i forbindelse med innføring av gratis læremidler heter det: *"At elevene har bærbar pc-er er imidlertid ingen nødvendig forutsetning for å nå kompetansemålene."* Fylkesrådet i Nordland er uenig i denne vurderingen - vi kan ikke se hvordan de ambisiøse IKT-målene i Kunnskapsløftet og Program for digital kompetanse kan nås fullt ut med mindre alle elevene har bærbar datamaskin. Departementets vurdering avviker sterkt fra intensjoner i Kunnskapsløftet som Nordland fylkeskommune har lagt til grunn for FT-sak 15/05: *Strategisk plan for digital kompetanse 2005 – 2008* og FT-sak 39/06: *Gjennomføring av Kunnskapsløftets krav om digital kompetanse som grunnleggende ferdighet i videregående opplæring.*

Fylkesrådet i Nordland erkjenner at læring foregår på mange arenaer og at bruk av datateknologi er i ferd med etablere kunnskapsskiller mellom ungdom som har datamaskin og de som ikke har. De skillene som det pekes på i St.meld. nr.16 (2006 – 2007) *...og ingen sto igjen*, er i ferd med å forsterkes fordi en betydelig kunnskapsdannelse på fritida følger etablerte sosiale og økonomiske skiller. Gjennom å definere datamaskin som nødvendig utstyr mener fylkesrådet at vilkårene for

læring blir mer lik for elever i videregående skole. Fylkesrådet tilrår derfor at dette blir gjort mulig ved å øke stipendtildelingen til elevene i videregående opplæring i framtidige statsbudsjett.

Fylkesrådet gjør i sin uttalelse oppmerksom på at de digitale arbeidsformene påfører fylkeskommunen nye oppgaver og utgifter. Det blir derfor ikke riktig å påstå, slik det blir gjort i høringsnotatet, at fylkeskommunene sparer penger ved at elevene eier egen datamaskin.

Fylkesrådets vurdering

På grunnlag av momentene i utredningen vil fylkesråden for utdanning på det sterkeste frarå den foreslåtte endringen av opplæringslova der fylkeskommunen pålegges å "...halde elevane med ...digitalt utstyr" Fylkesråden vil foreslå at datamaskin defineres inn under "...anna individuelt utstyr som opplæringa til vanleg gjer det nødvendig å ha." For å oppnå likeverdige læringsforhold og sosial utjamning må alle elevene eie bærbar datamaskin. Deler av kostnadene elevene får, dekkes av stipend. Kunnskapsdepartementet oppfordres til å intensivere forsknings- og utviklingsarbeid i tilknytning til ordninga med gratis læremidler, slik at fylkeskommunene og staten får bygd opp ei ordning som lar seg forbedre etter hvert som en vinner erfaring.

Høringer behandles normalt av fylkestinget. På grunn at høringsfristen er satt til 17. januar, behandler fylkesrådet saken etter kommunelovens § 13. Fylkesrådet avholder sitt første møte i år 23. januar. Fylkesrådets innstilling i saken sendes derfor departementet innen fristen med opplysning om at fylkesrådets vedtak ettersendes.

Fylkesordfører og gruppelederne i fylkestinget er orientert om saken.

Vedtakskompetanse

Kommunelovens §13.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkesrådet i Nordland er svært tilfreds med at det nå innføres ordninger med gratis læremidler for elever i videregående opplæring.
2. Fylkesrådet i Nordland vil imidlertid på det sterkeste frarå den foreslåtte endringen av opplæringslova der fylkeskommunen pålegges å "...halde elevane med ...digitalt utstyr" Fylkesrådet foreslår at datamaskin defineres inn under "...anna individuelt utstyr som opplæringa til vanleg gjer det nødvendig å ha."
3. For å oppnå likeverdige læringsforhold og sosial utjamning må alle elevene eie bærbar datamaskin. Deler av kostnadene elevene får, dekkes av stipend. Fylkesrådet ber departementet vurdere å øke stipendtildelingen til elevene i videregående opplæring i framtidige statsbudsjett.
4. Kunnskapsdepartementet oppfordres til å intensivere forsknings- og utviklingsarbeid i tilknytning til ordninga med gratis læremidler, slik at fylkeskommunene og staten får bygd opp ei ordning som lar seg forbedre etter hvert som en vinner erfaring.
5. Vedtaket gjøres i medhold av kommunelovens § 13.

Bodø den 23.01.2007

Rolf Knoph
fylkesråd for utdanning

Trygt vedlegg:

Høringsnotat – forslag til endring av opplæringsloven og friskoleloven

UTREDNING

Innledning

I høringsnotatet av 17.11.06 i forbindelse med innføring av gratis læremidler heter det: *"At elevene har bærbar pc-er er imidlertid ingen nødvendig forutsetning for å nå kompetansemålene."* Fylkesrådet i Nordland er uenig i denne vurderingen - vi kan ikke se hvordan de ambisiøse IKT-målene i Kunnskapsløftet og Program for digital kompetanse kan nås fullt ut med mindre alle elevene har bærbar datamaskin. Departementets vurdering avviker sterkt fra intensjoner i Kunnskapsløftet som Nordland fylkeskommune har lagt til grunn for *Strategisk plan for digital kompetanse 2005 – 2008*.

Bakgrunn

Fylkestinget i Nordland vedtok våren 2006 at alle elever i videregående opplæring skal ha bærbar datamaskin. Fra og med høsten 2006 fikk de skolene som hadde lagt til rette for bruk av bærbar datamaskin, anledning til å starte opp med obligatorisk bruk. Bærbar datamaskin er her definert som nødvendig utstyr som elevene selv eier. Fylkeskommunen har inngått avtaler med to firmaer og elevene kan enten kjøpe datamaskinen kontant eller leie maskinen. Det ble satt en øvre grense på 200 kroner per måned for leiesummen. I praksis har de fleste skolene igangsatt ordninga for alle vg1-elevne fra og med høsten 2006 og ordninga følger innføringstakten av reformen. Ordninga har blitt godt mottatt, både av elever og av foreldre, men det har selvsagt vært diskusjon på prinsipielt grunnlag knytta til gratisprinsippet. De fleste henvendelsene fylkeskommunen har mottatt, har likevel dreid seg om maskinvare og programvare.

Problemstilling

Kunnskapsdepartementet isolerer i sine vurderinger bruk av datamaskin til skolen og velger å se bort fra at bruk av data visker ut de tradisjonelle grensene mellom arbeid og fritid og dermed også mellom skole og heim. Fylkesrådet i Nordland erkjenner at læring foregår på mange arenaer og at bruk av data er i ferd med etablere kunnskaps skiller mellom ungdom som har datamaskin og de som ikke har. De skillene som det pekes på i St.meld. nr.16 (2006 – 2007) *...og ingen sto igjen*, er i ferd med å forsterkes fordi en betydelig kunnskapsdannelse på fritida følger etablerte sosiale og økonomiske skiller. Gjennom å definere datamaskin som nødvendig utstyr mener vi at vilkårene for læring blir mer lik for elever i videregående skole.

Fylkesrådet i Nordland er enig i at gratisprinsippet for grunnopplæringa er riktig og ønskelig, men ønsker at prinsippet skal knyttes til ei utvida stipendordning slik at alle elever har anledning til å eie bærbar datamaskin. Fylkesrådet peker derfor på konkrete løsninger som en mener vil skape likeverd for elevene og samtidig bidra til at skolene kan ha hovedfokus på læringsarbeidet og utvidede støttetiltak for elevene.

Kunnskapsdepartementet synes å mene at gjennomføringa av gratisprinsippet har en eksakt prislapp. Departementets vurdering av behovet for bærbar datamaskiner er dessuten vag, og ansvar for å kjøpe datamaskin overlates til skoleeier. En ser bort fra at mange av elevene/ foresatte kjøper datamaskin til bruk i skolen, og lovforslaget kan neppe sies å være i takt med den generelle holdningen til bruk av data i samfunnet.

Dersom vi forutsetter at skolene skal eie maskinvaren må maskinparken i Nordland tredobles. Dette vil i neste omgang få konsekvenser for vedlikehold og bruker støtte og bety merkostnader når det gjelder drift og service. Den mer usynlige siden av en slik omlegging vil være at mer av tida og ressursene kommer til å handle om maskinvare og fokus kommer bort fra pedagogikken og innholdssida.

Nordland fylkeskommune har gjennomført en enkel undersøkelse for å få dokumentert om elevene får mindre utgifter til lærebøker. (Tilsynssak fra Fylkesmannen i Nordland) For å få ned utgiftene har skoleeier/skolene abonnert på digitale læremidler samt satt av midler til innkjøp av trykte læremidler som elevene kan låne. Resultatet fra denne undersøkelsen er at det er betydelige beløp som kan spares. Over halvparten av skolene rapporterer om innsparing for vg1-elevne mellom 2000 – 3000 kroner. Dersom en utligner kostnadene over to/tre/fire år, ser en at elevene faktisk sparer penger på ordninga. Vi gjør oppmerksom på at vi står i en oppbyggingsfase, at vi mangler systemerfaring med bruk av digitale hjelpemidler og at skolene og skoleeier har hatt kort tid til å følge opp dette feltet. Men ut fra erfaringene første året er det vårt inntrykk at dette kan bli ei ordning som virker svært gunstig for elevene. Utgiftene for skoleeier og skolene lar seg dokumentere.

Gratisprinsippet og overføring av midler til fylkeskommunene til trykte og digitale læremidler kan stå for en vitalisering av innholdsdelen i videregående opplæring, forutsatt at midlene disponeres til formålet. I og med at erfaringene med bruk av og tilgangen til digitale læremidler foreløpig er begrensa, bør det settes inn et tungt pedagogisk forskningsprogram mot dette feltet. Samtidig som de tradisjonelle innholdsprodusentene må oppmuntres til å trappe opp produksjon av digitale læremidler, må innholdsproduksjon også foregå i regi av skoleeiere og statlige myndigheter. Gjenfinning, gjenbruk og kvalitetssikring av læringsressurser må være en prioritert oppgave.

Fylkerådet i Nordland anser eierskap av datamaskin som en viktig forutsetning for å kunne utøve digital kompetanse i vårt moderne samfunn. I forhold til gratisprinsippet kan det selvfølgelig hevdes at dette er vanskelig.

Fylkesrådet i Nordland er av den oppfatning at utgiftene kan kompenseres gjennom stipend til vg1-elever. Vi anser det som ønskelig at en del av utgiftene påhviler elevene for at de skal få et eierforhold til og eieransvar for maskinen. Dette forholdet er en viktig del av digital kompetanse. Det forutsettes videre at skoleeier/skolene bygger opp systemer som fanger opp elever som av forskjellige grunner ikke anskaffer seg datamaskin.

Når ordninga med gratis læremidler er iverksatt og gode løsninger funnet for at elevene kan eie datamaskin selv, vil innkjøp av datamaskin utgjøre en liten utgift for den enkelte elev. Denne utgiften må kunne ses på som rimelig all den stund eierskap legger til rette for databruk også privat.

Gjennomføring av videregående opplæring er en prioritert oppgave nasjonalt og regionalt. Blant anna gjennom bruk av digitale læremidler og verktøy har Nordland fylkeskommune som mål å få til en tettere oppfølging av elevene og spesielt av lærlinger. Ved å vektlegge elevens og lærlingers egen kunnskapsproduksjon vil elevene kunne ta med seg egen produksjon i et videre utdannings- og lærlingløp. Bruk av digitale verktøy og læremidler støtter opp om tilpassa opplæring og dermed også livslang læring. Også her mener fylkesrådet i Nordland at det vil være fornuftig å sette inn forskningsmidler.

Konsekvenser

På grunnlag av ovenstående vil fylkesrådet i Nordland på det sterkeste frarå den foreslåtte endringen av opplæringslova der fylkeskommunen pålegges å ”...halde elevane med ...digitalt utstyr” Vi vil foreslå at datamaskin defineres inn under ”...anna individuelt utstyr som opplæringa til vanleg gjer det nødvendig å ha.” For å oppnå likeverdige læringsforhold og sosial utjamning må alle elevene eie bærbar datamaskin. Deler av kostnadene elevene får, dekkes av stipend. Kunnskapsdepartementet oppfordres til å intensivere forsknings- og utviklingsarbeid i tilknytning til ordninga med gratis læremidler, slik at fylkeskommunene og staten får bygd opp ei ordning som lar seg forbedre etter hvert som en vinner erfaring.